

**Raport z oceny jakości kształcenia na Wydziałach Lekarskich
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego za rok akademicki 2018/2019**

Na podstawie rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. (Dziennik Ustaw, nr 243, poz. 1445) w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia oraz na podstawie 9 ust. pkt. 1 oraz ustawy 3 pkt. 1,2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z póź. zm.) oraz Uchwały nr 1/2013 Senatu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w sprawie ogólnych ram instytucjonalnych Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia Uczelni, Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia dokonał oceny jakości kształcenia na kierunku lekarskim w roku akademickim 2018/2019.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż rok akademicki 2018/2019 był rokiem szczególnym, a mianowicie ostatnim rokiem nauczania na kierunku lekarskim na dwóch wydziałach: I Wydziale Lekarskim i II Wydziale Lekarskim WUM. Na obu wydziałach działały Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia (WZJK), wykonując zadania zgodne z zapisami zawartymi w Systemie Zarządzania Jakością Kształcenia WUM, jednak każdy z nich miał swoją specyfikę, która wyrażała się m.in. odrębnymi tematami omawianymi szczegółowo w poprzednich raportach. Wspólnym mianownikiem okazały się być elementy dotyczące: sprawności kształcenia, osiągnięć studentów, hospitacji, posiedzeń Rad Pedagogicznych i Rad Programowych, dlatego zdecydowano, że po połączeniu wydziałów właśnie te elementy staną się częścią niniejszego raportu. Raport ten ma więc strukturę odmienną od tej, która funkcjonowała w poprzednich latach na poszczególnych wydziałach i uwzględnia analizy odrębne dla I i II WL (np. dotyczące sprawności kształcenia), jak i analizy wspólne dla obu wydziałów (np. dotyczące hospitacji, posiedzeń Rad Programowych oraz Rad Pedagogicznych, osiągnięć studentów). Analizy wyników uczelnianych ankiet (oceny praktyk, zajęć i nauczycieli akademickich oraz warunków studiowania), analiza przyczyn przerywania studiów będą przedmiotem odrębnych opracowań przygotowanych przez WZJK.

Raport za rok akademicki 2018/2019

Niniejszy Raport za rok akademicki 2018/2019 składa się z następujących części:

1. Sprawozdanie z działalności Wydziałowych Zespołów Jakości Kształcenia, ocena ich funkcjonowania i efektywności.
2. Analiza sprawności kształcenia I WL.
3. Analiza sprawności kształcenia na II WL.
4. Analiza osiągnięć studentów i doktorantów.
5. Analiza wyników Lekarskiego Egzaminu Końcowego (LEK).
6. Analiza hospitacji zajęć dydaktycznych.
7. Analiza protokołów Rad Programowych.
8. Analiza protokołów Rad Pedagogicznych.
9. Analiza ocen i komentarzy zajęć dydaktycznych i nauczycieli akademickich.
10. Rekomendacje WZJK.

1. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WZJK W ROKU AKADEMICKIM 2018/2019

Przegląd dokumentacji WZJK funkcjonujących na wydziałach pozwolił na sformułowanie wniosku, iż oba WZJK w roku akademickim 2018/2019 wykonywały zadania wynikające z ram systemu uczelnianego oraz zrealizowały zakładane plany poprawy jakości kształcenia. Stwierdzono, iż:

1. WZJK działały w składzie, który zapewniał reprezentatywność wszystkich społeczności Wydziału: nauczyciele (reprezentujący przedmioty teoretyczne, kliniczne zabiegowe, kliniczne niezabiegowe, studium języków obcych), studenci (w tym reprezentanci English Division), doktoranci, przedstawiciele pracodawców, a także konsultant (wieloletni przewodniczący WZJK). Zapewnienie w składzie WZJK reprezentacji wszystkich społeczności Wydziału zapewniało kompleksowe spojrzenie na problemy Wydziału, ich monitorowanie oraz proponowanie i wdrażanie działań naprawczych, a obecność konsultanta zapewniała ciągłość funkcjonowania WZJK.

2. WZJK spotykały się co najmniej raz na kwartał, a spotkania były protokołowane. Sprawy procedowane były też w trybie obiegowym (mailowym) lub telefonicznym. Wskazuje to na aktywne funkcjonowanie WZJK.

3. WZJK dokonywały corocznej oceny osiągniętych efektów kształcenia na podstawie wyników kształcenia i postępów studentów, ankiet badania opinii studentów, absolwentów i pracodawców, protokołów z Rad Programowych i Pedagogicznych – co jest udokumentowane w corocznych raportach z oceny jakości kształcenia, które były zamieszczane na stronach internetowych Wydziału oraz przedstawiane i dyskutowane na Radach Wydziału.

4. WZJK zgłaszały Dziekanom propozycje zmian do programów kształcenia – członkowie WZJK uczestniczyli w posiedzeniach Rad Programowych, mając wpływ na tworzenie programu kształcenia, np. dotyczyło to harmonogramu praktyk wakacyjnych, ujednoczenia nauczania pediatrii oraz chirurgii wraz z ujednoczeniem zasad egzaminowania.

5. Formułując swe rekomendacje odnośnie poprawy jakości kształcenia (ujęte w corocznych raportach) WZJK uwzględniały opinie i sugestie interesariuszy zewnętrznych (pracodawców), np. podkreślając znaczenie upracticznienia zajęć dydaktycznych. Efektem rekomendacji

pracodawców było m.in. uwzględnienie problematyki bezpieczeństwa pacjenta i zorganizowanie zajęć fakultatywnych w tym zakresie.

6. WZJK realizowały zadania wskazane przez System Zarządzania Jakością Kształcenia WUM, tzn.

- opracowywały i przedstawiały Dziekanom rekomendacje celów i działań wydziału w zakresie zarządzania jakością kształcenia (zawarte w corocznym wydziałowym raporcie),

- opracowywały i przedstawiały projekty ram instytucjonalnych Systemu na poziomie wydziałowym (np. projekt nowej ankiety studenckiej),

- opracowywały „Wydziałowy raport z oceny jakości kształcenia”, „Wydziałowy plan poprawy jakości kształcenia”,

- sprawowały nadzór nad wdrożeniem w wydziale ogólnouczelnianych ram instytucjonalnych Systemu (np. monitorowanie wdrażania nowej ankiety studenckiej, przeprowadzenie jej pilotażu);

- stale monitorowały jakość procesu kształcenia na poziomie wydziałowym oraz dokonywały okresowej analizy i ocena jakości procesu i efektów kształcenia (były to powtarzające się elementy corocznych raportów jakości kształcenia);

- prowadziły nadzór nad wdrażaniem działań doskonalących na poziomie wydziałowym (np. monitorując zwiększenie liczby hospitacji zajęć dydaktycznych, przeprowadzenie hospitacji zajęć fakultatywnych, przeprowadzenie hospitacji u nauczycieli zewnętrznych, monitorowanie konsultacji dziekana w zakresie dydaktyki);

- brały udział w procesie akredytacji instytucjonalnej i programowej (m.in. współautorstwo raportów);

- zbierały informacje dotyczące oddolnych działań i dobrych praktyk w zakresie zarządzania jakością kształcenia realizowanych w wydziale (stworzono aktualny Bank Dobrych Praktyk i umieszczono na stronie Wydziału);

- prowadziły nadzór nad polityką informacyjną wydziału w zakresie jakości kształcenia (promowanie skrzynki jakości, uaktualnianie danych na stronie internetowej wydziału, promowanie konferencji dydaktycznych);

- współpracowały z Uczelnianym Zespołem ds. Jakości Kształcenia, Radami Programowymi, Radami Pedagogicznymi, innymi organami mającymi wpływ na jakość kształcenia na poziomie wydziałowym. (uczestnictwo w posiedzeniach, wyrażanie opinii np. w sprawie umożliwienia kontynuowania studiów studentowi niepełnosprawnemu, wdrożenie zaleceń Ministerstwa Zdrowia w zakresie realizacji zaproponowanego sylabusu dotyczącego profilaktyki zakażeń krwiopochodnych).

W ramach realizacji Wydziałowych Planów Poprawy Jakości Kształcenia, WZJK:

- dokonały oceny funkcjonowania i efektywności działania Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na WUM, a także przeglądu i inwentaryzacji narzędzi służących do oceny jakości kształcenia, wskazując na skuteczne działanie Systemu na poziomie wydziałowym oraz identyfikując ograniczenia niektórych narzędzi (przed wszystkim dotyczyły one ankiet, ze względu na mało liczebne grupy respondentów, co powtarza się od wielu lat i wymaga działań naprawczych na poziomie uczelnianym);

- monitorowały udoskonalanie procedury hospitacji zajęć dydaktycznych (co skutkowało zwiększeniem liczby hospitacji, jak i zmianą procedury hospitacji na poziomie uczelnianym, umożliwiającą przeprowadzenie hospitacji interwencyjnych, niewymagających zapowiedzi);

- monitorowały podnoszenie kwalifikacji kadry dydaktycznej, wdrażając procedurę uczelnianą obowiązkowych szkoleń dydaktycznych dla nowozatrudnianych nauczycieli bez doświadczenia w nauczaniu;

- przyczyniały się do promowania kultury jakości kształcenia, prezentując roczne raporty na Radach Wydziału.

Należy z zadowoleniem zauważyć, że większość rekomendacji WZJK, które stanowiły stały i końcowy element corocznych wydziałowych raportów jakości kształcenia – została zrealizowana, w tym:

- zwiększono nacisk na upracticznienie zajęć (zgodnie z rekomendacjami pracodawców oraz uwzględniając uwagi studentów), np. wprowadzając scenariusze kliniczne na zajęciach z fizjologii, przykłady praktycznych działań związanych ze zgłaszaniem chorób zakaźnych, zakażeń szpitalnych i niepożądanych odczynów poszczepiennych (zajęcia z higieny i epidemiologii);

- przygotowano procedurę hospitacji praktyk zawodowych (z wykorzystaniem obowiązującego protokołu hospitacji);

- zwiększono liczbę zajęć z wykorzystaniem e-learningu (głównie w ramach zajęć fakultatywnych);

- rozpoczęto prace nad ujednoczeniem programu nauczania na kierunku lekarskim po połączeniu się wydziałów od 1 października 2019 roku; w celu optymalizacji procesu unifikacji, część posiedzeń Rad Programowych odbywała się wspólnie, z udziałem przedstawicieli obu wydziałów.

Nie zrealizowano natomiast zalecenia dotyczącego zwiększenia zatrudnienia w dziekanacie w zakresie pracowników zajmujących się bezpośrednio obsługą studentów oraz nie utworzono na stronie internetowej wydziału zakładki „najczęstsze pytania i odpowiedzi”.

2. Analiza sprawności kształcenia na I WL

W **tabeli 1** przedstawiono sprawność kształcenia na kierunku lekarskim (studia polskojęzyczne, (dawny IWL) w roku akademickim 2018/2019.

Tabela 1. Sprawność kształcenia w roku akademickim 2018/2019 na kierunku Lekarskim IWL.

Rok studiów	Liczba studentów rozpoczynających rok	Liczba studentów kończących rok w terminie	Odsetek (%) studentów promowanych	Odsetek (%) studentów powtarzających rok	Odsetek (%) studentów skreślonych
I	459	431	93,90%	-	6,1%
II	438	433	98,86%	0,46%	-
III	457	450	98,47%	1,09%	-
IV	452	445	98,45%	0,44%	-
V	446	442	99,10%	-	-
VI	402	382	95,02%	0,74%	0,74%
Razem	2654	2583	97,3% śr.	0,45% śr.	1,14% śr.

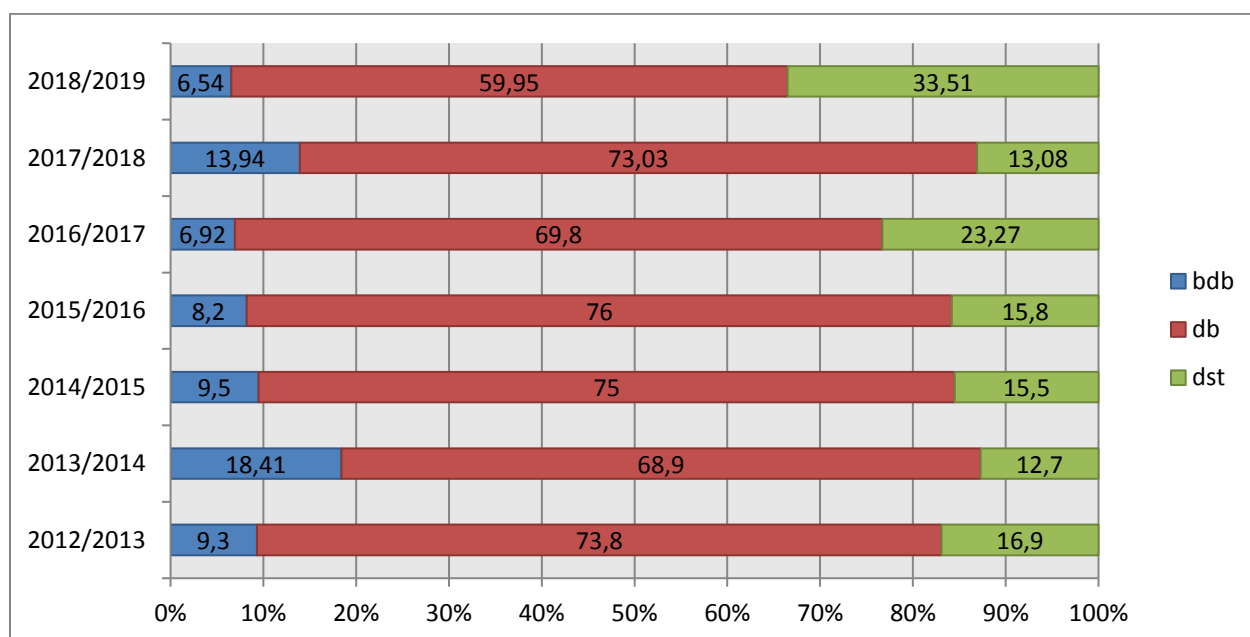
Komentarz: Porównując dane z roku 2018/2019 w poprzednimi latami zauważa się wzrost śr. odsetka studentów promowanych na kolejny rok studiów w 2018/2019, tj. 97,3% w porównaniu do roku 2017/2018 tj. 95,025%. Porównując do roku 2016/2017 odsetek ten był nieco niższy niż w roku 2018/2019 i wyniósł w tymże roku 96,68%, ale był niższy niż w roku 2015/2016, tj. 98,12%. Generalnie odsetki w omawianych latach były wyższe niż w latach: 2012/2013 (89,83%), 2013/2014 (94,02%), 2014/2015 (94,7%) (dane z poprzednich raportów). Zauważa się w 2018/2019 roku dużo niższy średni odsetek studentów powtarzających rok, tj. 0,45% w porównaniu do lat ubiegłych, kiedy odsetek ten był prawie pięciokrotnie wyższy np. w 2017/2018 (2,625%) niż w roku 2018/2019 i dwukrotnie wyższy w porównaniu do roku 2016/2017, tj. 1,34%. Natomiast śr. odsetek studentów skreślonych z listy studentów w roku 2018/2019, który wyniósł 1,14% był dwukrotnie niższy niż w 2017/2018, tj. 2,46%. Zauważa się spadek odsetka studentów skreślonych z listy w ostatnich latach (w roku 2016/2017 roku kiedy wyniósł 1,81% i był porównywalny do odsetka w roku 2015/2016, tj. 2,8%. W ubiegłych latach odsetek ten był jeszcze wyższy, tj. 8,79% w 2012/2013 i 3,6% w 2013/2014. Natomiast w 2014/2015 wyniósł 1,1%. Odsetek skreślonych z listy po pierwszym roku studiów w roku 2018/2018 wyniósł 6,1% i był dwukrotnie niższy niż w roku 2017/2018, kiedy wyniósł 13% i

był niższy niż w roku 2016/2017, tj. 8,24 % ale był wyższy w porównaniu do roku 2015/2016, tj. 4,84%. Podobnie jak w roku 2017/2018, obserwuje się pozytywne symptomy natomiast na innych latach studiów, jak np. zero skreśleń na II, III, IV i V roku w roku akademickim 2018/2019 podobnie jak w roku 2017/2018, kiedy odsetek studentów skreślonych III i IV roku był zerowy. Natomiast odsetek ten wyniósł 0,2% na IV roku studiów i 0,9% na VI roku studiów w roku akademickim 2017/2018.

Analiza efektów kształcenia – uzyskane oceny na dyplomie

Poniżej przedstawiono efekty kształcenia w postaci odsetka studentów kierunku lekarskiego (dawny I WL) uzyskujących daną ocenę na zakończenie studiów, na dyplomie (ryc. 1).

Ryc. 1. Porównanie odsetka studentów kierunku Lekarskiego (I WL) uzyskujących określoną ocenę na zakończenie studiów, na dyplomie w roku akademickim 2018/2019 w porównaniu do lat 2017/2018, 2016/2017, 2015/2016, 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015.

Komentarz: ocenę bardzo dobrą na zakończenie studiów kierunku lekarskiego (dyplom) w roku akademickim 2018/2019 uzyskało 6,54% studentów i był to odsetek dwukrotnie niższy niż w ubiegłym roku 2017/2018 kiedy ocenę bardzo dobra uzyskało 13,9% i był to wskaźnik dwukrotnie wyższy niż w 2016/2017 gdzie tylko 6,92% studentów uzyskało ocenę bdb. W roku 2015/2016 ocenę bdb uzyskało 8,2% studentów kierunku lekarskiego, co dało wskaźnik o 1,3%

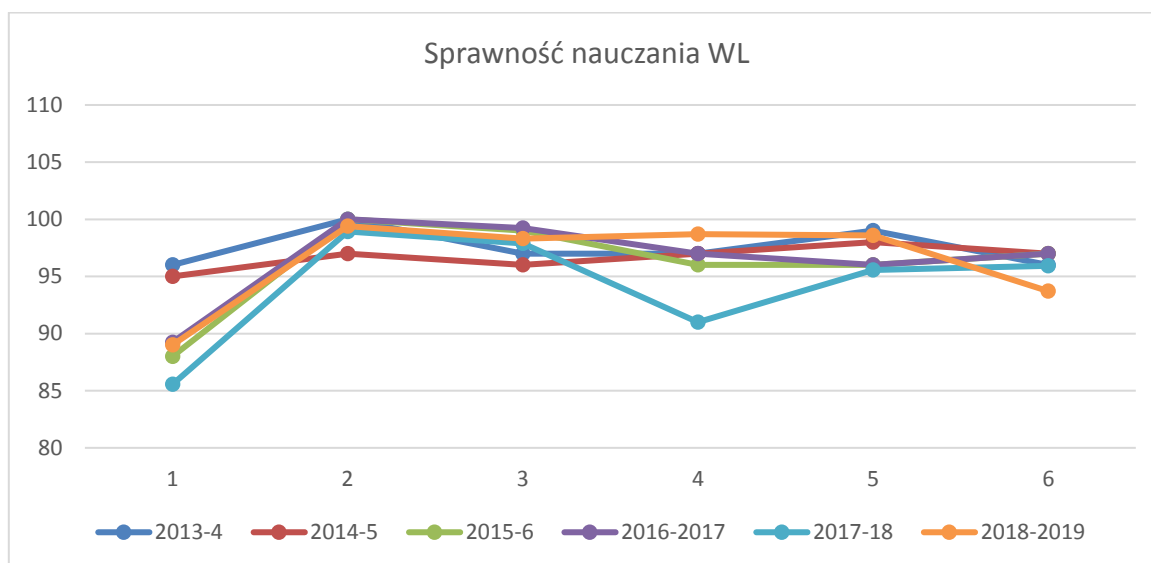
niższy w stosunku do odsetka studentów w roku akademickim 2014/2015. W 2016/2017 był to najniższy wynik w ciągu ostatnich lat. W 2018/2019 roku ocenę dobrą uzyskało 59,95% studentów, natomiast w 2017/2018 ocenę db uzyskało 73,03% studentów (w roku 2016/2017 niższy odsetek czyli 69,8% vs 76% w 2015/2016 studentów w kierunku Lekarskiego). Natomiast niepokojący jest sygnał prawie trzykrotnego wzrostu ocen dostatecznych, tj. 33,51% w stosunku do ubiegłego roku 2017/2018 (13,8%) i był on najwyższy w porównaniu do lat ubiegłych, tj. w roku 2017/2018 było to 13,03% versus w 2016/2017 23,27% versus 2015/2016 tj. 15,8%, versus 2014/2015 -15,5% w roku 2013/2014-12,7% i w 2013/2014- 16,9%.

3. Analiza sprawności kształcenia na II WL

Studenci polskojęzyczni

Porównanie danych dotyczących odsetka studentów zaliczających kolejny rok nauczania. Na wykresie 1 zaprezentowano dane dla poziomów nauczania 1-6 w postaci trendów ostatnich sześciu lat. Ostatni rok jest drugim z kolei, w którym można zaobserwować znaczną selekcję studentów zaczynających studia lekarskie. W minionym roku powodem nie były jednak niezaliczone egzaminy (brak komisów) a rezygnacje ze studiów (19 !). Trendy dla poziomów nauczania 2-6 nie różnią się istotnie w analizowanym okresie.

Największa liczba egzaminów poprawkowych obejmowała: fizjologię (27), anatomię (19), farmakologię kliniczną (19; rok IV), farmakologię (16; rok III), immunologię (16), diagnostykę laboratoryjną (8) oraz laryngologię (8). Wśród liczby egzaminów komisyjnych na pierwsze miejsce wysuwa się fizjologia z liczbą 7. Pozostałe egzaminy komisyjne dotyczyły jedynie 1-2 studentów.

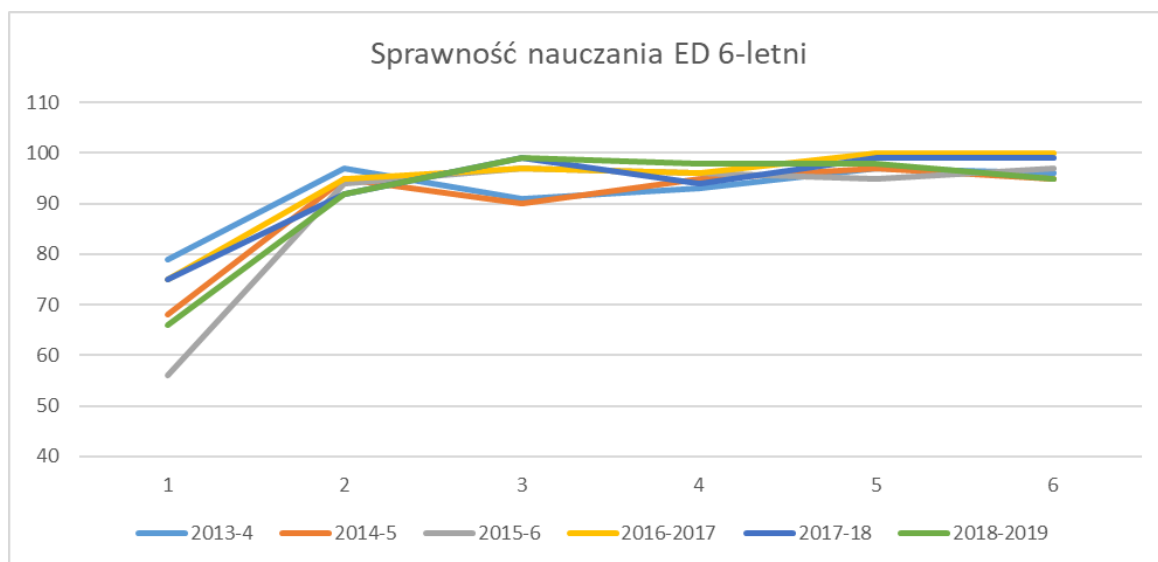

Wykres 1. Sprawność nauczania. Wydział lekarski. Lata studiów: 1-6. Trendy ostatnich 6 lat

Studenci ED

Program 6 lat

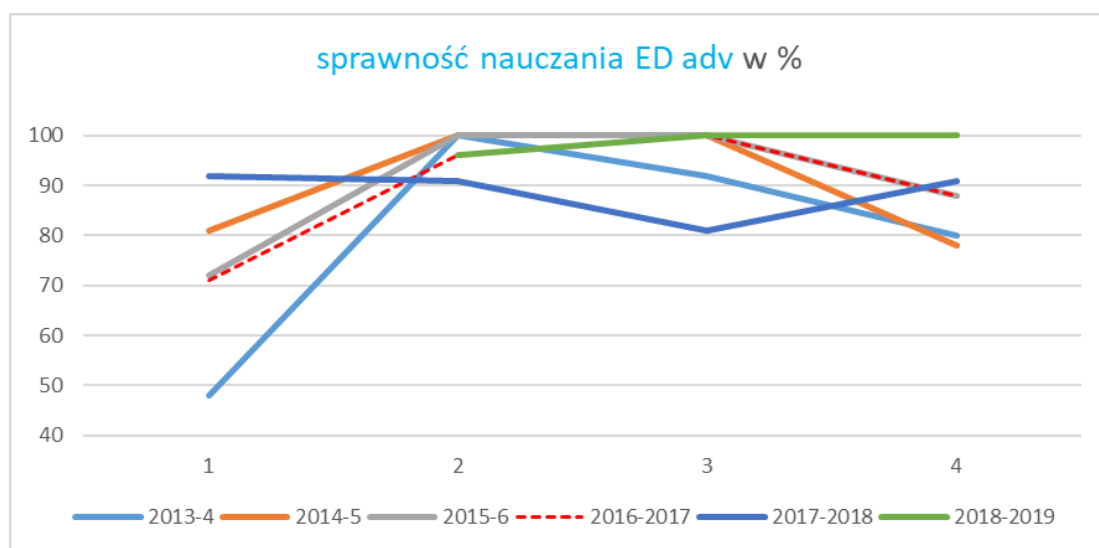
W wyniku prowadzonej rekrutacji na studia programu 6-letniego przyjęto 186 studentów + 2 z rekrutacji polskiej. Rezygnację złożyło 66 studentów. 21 studentów zmuszonych było powtarzać I rok studiów. Łącznie na pierwszym roku studiów prowadzono nauczanie dla grupy 141 studentów. Sprawność nauczania obrazowana odsetkiem liczby studentów zaliczających dany rok studiów w stosunku do liczby osób zaczynających ten rok studiów jest podobna w ostatnim sześcioleciu w odniesieniu do lat nauczania 2-6. Wartości dotyczące pierwszego roku studiów są stale względnie niskie (66% w roku akademickim 2018/2019). Pełny wykaz trendów obejmujących poszczególne lata studiów kursu 6-cio-letniego zobrazowano na wykresie 2 .

Wykres 2. Sprawność nauczania. 6-cio letni kurs nauczania ED. Lata studiów: 1-6. Trendy ostatnich 6 lat

Program Advanced Course 4 letni (lata 2-4)

Sprawność nauczania obrazowana odsetkiem liczby studentów zaliczających poszczególne lata studiów w stosunku do liczby osób zaczynających dany rok studiów przeanalizowano w trendzie 6-letnim i zobrazowano na wykresie 3. W roku objętym Raportem nie prowadzono już naboru na ten typ studiów.

Wykres 3. Sprawność nauczania. 4- letni kurs nauczania ED (obecnie). Lata studiów: 1-4. Trendy ostatnich 6 lat

W tabeli 2 przedstawiono sprawność kształcenia (dane skumulowane) dla studentów ED.

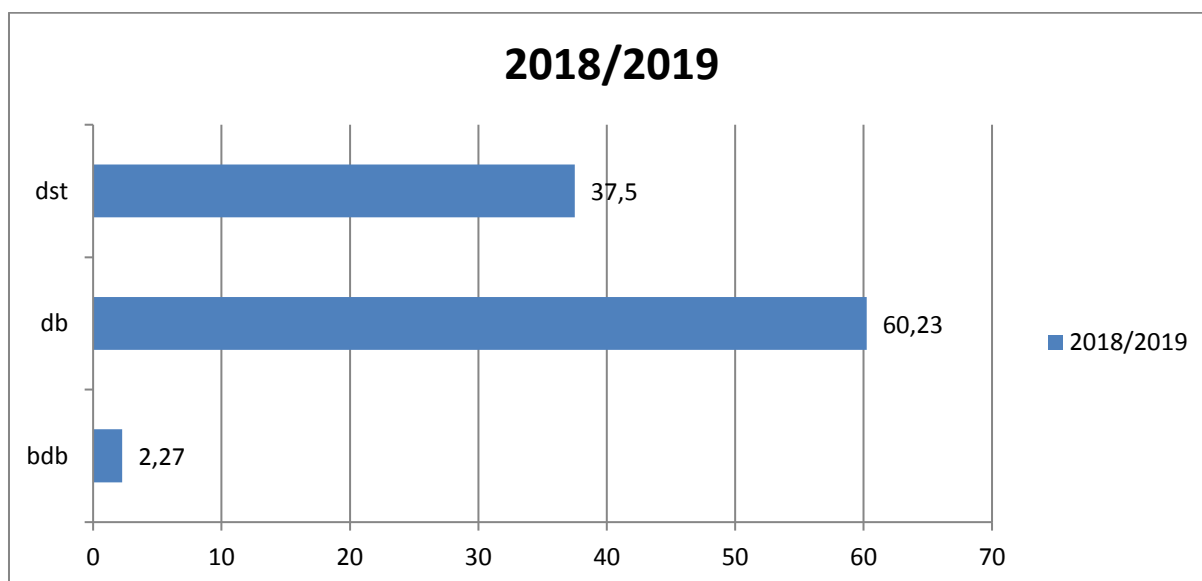
Tabela 2. Sprawność kształcenia w roku akademickim 2018/2019 na kierunku Lekarskim ED.

Rok studiów	Liczba studentów rozpoczynających rok	Liczba studentów kończących rok w terminie	Odsetek (%) studentów promowanych	Odsetek (%) studentów powtarzających rok	Odsetek (%) studentów Skreślonych
I	124	112	68%	22%	10%
II	100	91	91%	-	9%
III	111	108	97%	1%	2%
IV	93	91	98%	-	2%
V	87	86	98%	1%	1%
VI	95	95	93%	7%	-
Razem	610	583	90,83% śr.	5,17% śr.	4% śr.

Komentarz: Porównując dane uzyskane w roku 2018/2019 z danymi z poprzednich lat nie zauważa się istotnych różnic śr. odsetka studentów ED (powyższa tabela zawiera dane uzyskane dla ED łącznie 6-letni i 4-letni tok studiów) promowanych na kolejny rok studiów w 2018/2019 tj. 90,83% w porównaniu do roku 2017/2018 gdzie ten średni odsetek wyniósł tj. 90,9% (6-letni-93% % i 4 letni 88,75%). Porównując do roku 2016/2017 odsetek ten był podobny i wyniósł średnio 91,3% promowanych na ED. W roku 2015/2016 odsetek promowanych na ED wyniósł śr. 90% a w roku 2014/2015 -84%.

Efekty kształcenia dla studentów ED (dane skumulowane) w aspekcie uzyskanych na dyplomie ocen przedstawia **rycina 2**.

Ryc. 2. Odsetek studentów kierunku Lekarskiego ED uzyskujących określoną ocenę na zakończenie studiów, na dyplomie w roku akademickim 2018/2019.

Komentarz: Ocenę bardzo dobrą na zakończenie studiów kierunku Lekarskiego English Division (dyplom) w roku akademickim 2018/2019 uzyskało tylko 2,27% studentów natomiast ocenę dobrą najwyższy odsetek tj. 60,23% i ocenę dostateczną prawie dwukrotnie mniejszy odsetek niż ocenę dobrą.

4. Analiza osiągnięć studentów i doktorantów w roku akademickim 2018/2019

Nagrody Rektora dla studentów za przygotowanie wybitnych prac naukowych lub współudział w ich przygotowaniu otrzymało w roku akademickim 2018/2019: 8 osób, 4 studentów (kierunku lekarskiego) i 4 absolwentów (kierunku lekarskiego).

Zostało przyznanych 7 nagród w tym: 3 nagrody indywidualne I° i 2 indywidualne II° oraz 1 nagroda zespołowa I° i 1 zespołowa II° (w obu nagrodzonych zespołach figuruje ta sama osoba).

Stypendium Ministra Zdrowia za wybitne osiągnięcia za rok akademicki 2018/2019 otrzymało 11 studentów IWL i 2 studentów IIWL (z ED) kierunku lekarskiego.

Dyplomy ukończenia studiów uzyskało w tym roku 89 absolwentów English Division. 2 osoby English Division otrzymały medal „Złoty Laur Absolwenta.

Nagrodę przyznaną przez Studenckie Towarzystwo Naukowe uhonorowano 2 studentów English Division.

Stypendium Ministra Zdrowia za wybitne osiągnięcia za rok akademicki 2018/2019 otrzymało 11 studentów IWL i 2 studentów IIWL (z ED) kierunku lekarskiego.

Zwiększenie stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej (dotyczy zwiększenia z dotacji projakościowej dla 30% najlepszych doktorantów za osiągnięcia naukowe) w 2019 r otrzymało 46 Doktorantów z I Wydziału Lekarskiego i 18 Doktorantów z II Wydziału Lekarskiego (versus 44 doktorantów w roku 2018, 38 doktorantów w roku 2017, 36 Doktorantów w roku 2016 i 22 doktorantów roku 2015), zwiększenie stypendium jest przyznawane na rok kalendarzowy.

5. Analiza wyników Lekarskiego Egzaminu Końcowego (LEK) - sesja jesienna 2019

Podczas wrześniowej sesji Lekarskiego Egzaminu Końcowego (LEK) wśród zdających, którzy ukończyli studia w ciągu 2 ostatnich lat, absolwenci Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego uzyskali 3 miejsce, osiągając 134,80 średnią (versus 137,83 w 2018 roku 140,47 w 2017 roku versus 136,62 pkt. w 2016 vs 138,78 pkt w 2015 roku vs 131,6 pkt w 2014 roku). Warto podkreślić, że stanowili najliczniejszą grupę egzaminowanych, a do egzaminu przystąpiło 784 osób (versus 699 w 2018 roku 700 osób w 2017 roku vs 775 osób w 2016 vs 698 osób w 2015 roku). Zdało 724 (tj. 92,3 %) absolwentów, natomiast 60 (tj. 7,7 %) osób nie zdało egzaminu LEK. Absolwenci WUM, którzy przystąpili do egzaminu po raz pierwszy w 2019 roku zajęli 3 miejsce (versus 6 w roku 2018 roku ze średnią z egzaminu 137,58% vs 7 w roku 2017 roku ze średnią z egzaminu 136,82% vs 132,28 pkt w 2016, vs. 134,60 pkt w 2015 roku. Do egzaminów 2019 roku przystąpiło 487 osób, zdało egzamin 436 (89,5%) osoby a 51 (tj. 10,5 %) nie zdało.

6. Analiza hospitacji nauczycieli i zajęć dydaktycznych

W roku akademickim 2018/2019, zgodnie z Wydziałowym Planem Hospitacji, zaplanowano na kierunku lekarskim I WL 16 hospitacji, odbyło się 13 hospitacji dotyczących zajęć takich jak: lektorat języka angielskiego (u dwóch nauczycieli), chirurgia (w dwóch jednostkach), choroby zakaźne, rehabilitacja, medycyna rodzinna, biochemia z elementami chemii (u dwóch nauczycieli), psychiatria, ortopedia, higiena i epidemiologia, farmakologia. Wszystkie hospitacje miały charakter doradczo-doskonający. Rolę hospitatorów pełnili: dr inż. Katarzyna Okręglicka, dr hab. n. med. Piotr Tyszko, dr hab. n. med. Aneta Nitsch-Osuch, prof. dr hab. Maria Nowaczyk, dr hab. n. med. Maciej Niewada, dr hab. n. med. Janusz Szyndler, prof. Hanna Czeczot.

Na II WL zaplanowano 7 hospitacji na kierunku lekarskim, wszystkie się odbyły i miały charakter oceniający. Odbyły się hospitacje takich zajęć jak: choroby zakaźne (w dwóch jednostkach), choroby wewnętrzne (w dwóch jednostkach), higiena i epidemiologia, onkologia, fizjologia z patofizjologią. Jedna hospitacja (psychiatria) dotyczyła studentów ED. Funkcje hospitatora pełnili: dr hab. n. med. Bartosz Łoza, dr hab. n. med. Joanna Peradzyńska, dr n. med. Beata Krucińska, dr hab. n. med. Dariusz Białoszewski, dr hab. n. med. Rafał Słapa, dr hab. n. med. Magdalena Malejczyk.

Poniższa analiza dotyczy więc **łącznie 20 hospitacji w roku akademickim 2018/2019.**

Hospitacje prowadzone były zgodnie z obowiązującą w WUM procedurą (Zarządzenie nr 77/2014 Rektora WUM z dnia 23 października 2014 roku), dotyczyły najczęściej zajęć seminaryjnych oraz ćwiczeń, odbywały się zarówno w jednostkach teoretycznych (8/20, 40%), jak i klinicznych (12/20, 60%).

Większość hospitowanych nauczycieli (13/20, 65%) uzyskała ocenę wyróżniającą, 6 osób (30%) uzyskało ocenę pozytywną, a jedna osoba – ocenę pozytywną z zastrzeżeniem.

Najwyżej oceniano życzliwą postawę wobec studentów oraz efektywne komunikowanie się z studentami (kontakt wzrokowy, aktywne słuchanie, udzielanie informacji zwrotnej), najniżej oceniano jakość wykorzystanych prezentacji oraz przedstawienie celów zajęć i przedstawienie efektów kształcenia.

Zidentyfikowane dobre praktyki dydaktyczne podczas hospitacji:

- częste odnoszenie się do aspektów praktycznych pracy lekarza, wykorzystywanie przykładów z własnej praktyki (farmakologia, fizjoterapia, choroby zakaźne, choroby wewnętrzne, chirurgia);
- odnoszenie się do aktualnej sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w Polsce (higiena i epidemiologia), aktualnych wytycznych (onkologia);
- podejście problemowe do tematu zajęć (psychiatria, choroby zakaźne);
- wykorzystanie fantomu (pobieranie badań laboratoryjnych u pacjentów w praktyce lekarza rodzinnego);
- wykorzystanie prezentacji sekwencyjnych jako metoda aktywizacji studentów;
- wykorzystanie schematów i włączenie studentów do ich interpretacji (biochemia);
- przekazywanie studentom na początku zajęć pełnej informacji o stronie internetowej jednostki, gdzie można znaleźć informacje o terminach zajęć, dyżurach nauczycieli, materiały dydaktyczne.

Wskazane niedociągnięcia i uchybienia:

- spóźnianie się studentów (wpływające niekorzystnie na gospodarowanie czasem);
- niewykorzystywanie przez nauczyciela pomocy audiowizualnych (podczas kilkugodzinnych zajęć ze studentami);
- niewystarczająca aktywizacja studentów,
- niewystarczające wskazanie celów zajęć i oczekiwanych efektów kształcenia,
- niezapewnianie przerw podczas zajęć.

Podczas analizy wyników hospitacji stwierdzono braki formalne (brak podpisów osoby hospitowanej na protokole (pojedyncze przypadki)).

Ponadto, WZJK wskazuje na trzy przypadki, w których nie odbyły się zaplanowane hospitacje, co wynikało z powodu wczesnego zakończenia prowadzenia zajęć w danym semestrze przez nauczyciela lub kolizji godzin pracy hospitatora i hospitującego. Zespół rekomenduje, by w takich przypadkach hospitacje te odbywały się w kolejnym roku akademickim, w najbliższym możliwym terminie. Jedna z nieodbytych hospitacji dotyczyła

zajęć fakultatywnych (w formie hybrydowej, czyli 50% w postaci zajęć stacjonarnych oraz 50% w formie e-learningu), prowadzonych przez nauczyciela zewnętrznego – wskazane zatem w przyszłości byłoby doprecyzowanie, która część zajęć ma być hospitowana. Dodać należy, że w tym przypadku została przeprowadzona hospitaacja wewnętrzna wykonana przez kierownika jednostki – co należy uznać za dobrą praktykę dydaktyczną. Hospitacje wewnętrzne powinny być jednak zgłaszane i ewidencjonowane (proponujemy przesyłanie kopii protokołów do Zespołu ds. jakości Kształcenia). W przypadku nieodbytej innej hospitacji ustalono, że dotyczy ona miała nowo wprowadzonego przedmiotu (medycyna paliatywna) - stwierdzono, iż w jednostce prowadzona jest ankieta wewnętrzna, której analiza dokonywana jest przez kierownika, w ankiecie wykazano, że zajęcia te cieszą się zainteresowaniem i uznaniem studentów.

WZJK rekomenduje:

1. Dalsze zwiększenie liczby hospitacji na wydziale; proponujemy przeprowadzanie hospitacji zarówno u nauczycieli, którzy uzyskują bardzo dobre wyniki w ocenie studentów – w celu identyfikacji i upowszechnienia dobrych praktyk dydaktycznych, jak i u nauczycieli, którzy uzyskują niekorzystne opinie studentów; kolejnym kryterium, które powinno być brane pod uwagę podczas tworzenia planu hospitacji jest częstotliwość odbywanych hospitacji w danej jednostce;
2. Pozyskiwanie nowych hospitatorów – Zespół rekomenduje wystosowanie przez dziekana pisma do kierowników jednostek z prośbą o wskazywanie nauczycieli, którzy ze względu na swoje doświadczenie dydaktyczne i wyróżniające prowadzenie zajęć dydaktycznych mogliby podjąć zadania hospitatorów;
3. Włączenie 2 godzin poświęconych przez hospitatora na wykonanie tego zadania – do pensum;
4. Włączenie do planu hospitacji zajęć fakultatywnych oraz prowadzonych w formie e-learningu;
5. Aktualizację bazy dobrych praktyk dydaktycznych oraz powszechnienie jej na stronie Wydziału;
6. Wypromowanie w społeczności nauczycieli akademickich (głównie kierowników jednostek) idei hospitacji wewnętrznych i krzyżowych.

7. Analiza protokołów Rad Programowych

Przeanalizowano protokoły Rad Programowych dla przedmiotów przedklinicznych, klinicznych i zabiegowych. W roku akademickim 2018/2019 odbyła się co najmniej jedna Rada Programowa dla wymienionych wyżej przedmiotów. Dostępne protokoły dotyczą następujących spotkań na kierunku lekarskim, polskojęzycznym: 24 stycznia 2019, 7 marca 2019, 21 marca 2019, 4 kwietnia 2019 oraz 16 maja 2019, 22 maja 2019.

W czasie spotkań Rad Programowych omawiano propozycje zmian w programie kształcenia na kierunku lekarskim odnoszono się także do konieczności unifikacji programów kształcenia w związku z połączeniem wydziałów w jeden Wydział Lekarski od roku akademickiego 2019/2020. Podkreślono jednak, że unifikacja programów musi odbywać się etapowo, z uwzględnieniem okresów przejściowych. Władze dziekańskie I i II WL odbyły spotkanie ze społecznością studentów w dniu 5 grudnia 2018 roku, na którym omówiono różnice w programach nauczania pomiędzy wydziałami i sposoby oraz terminy ich wyrównywania. Wskazano także na potrzebę uczestnictwa przedstawicieli obu wydziałów na przyszłych posiedzeniach Rad Programowych – w celu wypracowywania konsensusów.

W czasie Rad Programowych omawiano i podejmowano następujące działania projakościowe:

- propozycja Studium Komunikacji Medycznej dotycząca stworzenia nowego modułu zajęć (zintegrowane kształcenie w zakresie kompetencji psychospołecznych, komunikacyjnych i etycznych),
- zamieniono 20 godzin seminarium z psychologii medycznej dla I roku na 10 godzin seminarium i 10 godzin ćwiczeń, wychodząc tym samym naprzeciw oczekiwaniom studentów w zakresie dalszego upracticzniania zajęć;
- wskazano na potrzebę ujednoclenia zajęć z farmakologii dla studentów dawnego I WL i II WL (działania korygujące pozostają w gestii kierownika jednostki);
- nie zaopiniowano pozytywnie wniosku kierownika jednostki o zwiększenie liczby godzin na biologii molekularnej;
- przedstawiono nowy program kształcenia w zakresie chirurgii.

Na szczególne podkreślenie, zdaniem Zespołu, zasługuje praca Rady Programowej ds. przedmiotów zabiegowych, która po licznych spotkaniach zaowocowała nowym programem kształcenia w zakresie chirurgii. Przedstawiono dokładny zakres godzinowy zajęć, tematy

wykładów i seminariów na każdym roku, doprecyzowano zasady zaliczania i zdawania egzaminu z chirurgii, podano wymagany współczesny zakres piśmiennictwa do przedmiotu.

Poruszano też kwestie zamieszczania wykładów z chirurgii w formie e-learningu na platformie WUM, wykorzystania platformy Incision (prezentowanie filmów z operacji) – wdrażanie tych propozycji wymaga monitorowania przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia. Zespół z uznaniem zauważa, iż podczas prac nad nowym programem kształcenia w zakresie chirurgii zwracano szczególną uwagę na upracticznienie zajęć, uwzględniając ćwiczenia przy łóżku chorego, na bloku operacyjnym, w izbie przyjęć, poradniach, centrum symulacji, uczestnictwo w spotkaniach interdyscyplinarnych i multidyscyplinarnych oraz konieczność odbycia przez studenta jednego dyżuru. Działaniem pro jakościowym i prostudenckim jest też deklaracja udostępnienia studentom puli zagadnień przed egzaminem ustnym. W czasie prac Rady Programowej ds. przedmiotów zabiegowych przedstawiono też interesujące perspektywy rozwoju kształcenia w zakresie chirurgii, np. dalsze rozwijanie e-learningu, wprowadzenie egzaminu testowego ciągłego, wprowadzenie egzaminu praktycznego – wymaga to także monitorowania ze strony WZJK.

W roku akademickim 2018/2019 odbyły się także dwie Rady Programowe dotyczące studentów ED w dniu 12 lutego 2019 oraz, 6 maja 2019). W czasie tych spotkań zwrócono uwagę na potrzebę ujednoczenia programu studiów ED z kierunkiem lekarskim polskim, zauważono też potrzebę wprowadzenia nowych przedmiotów: medycyna paliatywna i propedeutka stomatologii (implementacja do programu kształcenia od roku akademickiego 2019/2020), dokonano zmian w liczbie godzin nauczanych przedmiotów (biochemia oraz fizjologia).

WZJK wskazuje na fakt, iż rok akademicki 2019/2020 będzie rokiem, w którym po połączeniu dwóch wcześniej istniejących wydziałów w jeden Wydział Lekarski zwiększy się liczba studentów na roku, znajdzie też potrzeba uaktualnienia matrycy efektów kształcenia (z uwzględnieniem jednostek z obu wydziałów), a także ujednoczenia sylabusów przedmiotów, które wcześniej były realizowane przez jednostki różnych wydziałów – postęp prac w tym zakresie wymaga monitorowania przez WZJK.

8. Analiza protokołów Rad Pedagogicznych

Dokonano analizy protokołów z następujących posiedzeń Rad Pedagogicznych: z dnia 21 stycznia 2019 roku (I rok, I WL), 13 czerwca 2019 roku (I rok, WL), 13 czerwca (III rok, I WL), 7 czerwca 2019 (IV rok, IWL), 18 stycznia 2019 (IV rok, I WL), 26 października 2018 roku (IV rok, IWL), 10 czerwca (V rok, I WL), 17 stycznia 2019 (V rok, I WL), 15 października 2018 (V rok, I WL), 6 czerwca 2019 (VI rok, I WL), 6 czerwca 2019 (V I rok, I WL), 24 stycznia 2019 (VI rok, I WL).

Stwierdzono, że podczas posiedzeń Rad Pedagogicznych omawiane są szczegółowo osiągnięcia i niepowodzenia dydaktyczne studentów poszczególnych lat w zakresie poszczególnych przedmiotów: wskazywane są imiennie osoby, które są zagrożone niezaliczeniem zaliczenia, podawane przyczyny takiego stanu rzeczy, a także każdorazowo proponowane są działania naprawcze i korygujące (np. wskazywane są terminy konsultacji z nauczycielami, możliwości odbycia zaległych zajęć i uzyskania zaliczenia, dodatkowe terminy zaliczenia, inne formy zaliczenia (np. wychowania fizycznego).

Zauważono, że studenci I roku byli zagrożeni niezaliczeniem takich przedmiotów jak przysposobienie biblioteczne czy bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP). Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej podkreślono, że są to przedmioty obowiązkowe. Należy także wskazać, że przedmiot BHP odbywa się obecnie w pełni w formie e-learningowej, co jest korzystne organizacyjnie dla studentów, ułatwia możliwość zapoznania się z koniecznymi treściami programowymi w wybranym przez studenta czasie i miejscu – co uznano za działanie projakościowe.

Wskazano także na potrzebę komunikowania się mailowego studentów z nauczycielami za pomocą adresów uczelnianych. Zdyscyplinowano zapisy na fakultety (to znaczy uszczelniono zasady późnego i nieuzasadnionego wypisywania się z zajęć fakultatywnych, co groziło ich niezaliczeniem).

Podkreślono, że w wielu jednostkach studentom udostępniane są materiały dydaktyczne – przesyłane są mailowo, zamieszczane na platformie e-learningowej WUM lub na stronie internetowej jednostki – co WZJK uznaje za działania projakościowe. WZJK zauważył też z satysfakcją, że prośby studentów odnośnie organizacji zajęć są na bieżąco spełniane, np. modyfikowane są proponowane terminy zaliczeń.

Ważnym problemem poruszonym podczas posiedzeń jednej z Rad Pedagogicznych była duża liczba studentów powracających z wymiany Erasmus, co może dezorganizować niektóre zajęcia (głównie ćwiczenia) ze względu na zwiększanie liczebności grup. WZJK podkreśla, że odpowiednia liczebność grup jest nieodzownym elementem zapewniania jakości kształcenia, powinno to być więc monitorowane. Proponowanym działaniem naprawczym jest utworzenie wydziałowego planu zajęć dla osób powracających z wymiany, a przynajmniej wczesne, z odpowiednim wyprzedzeniem, zgłaszanie się takich studentów do jednostek. W tej kwestii WZJK rekomenduje większe zaangażowanie wydziałowego koordynatora ds. wymiany międzynarodowej w rozwiązanie tego problemu – wymaga to monitorowania przez WZJK.

WZJK zauważył, że na posiedzeniach Rad Pedagogicznych zdarzają się nieobecności, zarówno nauczycieli, jak i starostów grup. W takich sytuacjach Zespół rekomenduje, by z delegować osoby w zastępstwie za stałych członków Rady Pedagogicznej.

Ponadto, WZJK rekomenduje udział w posiedzeniach Rad Pedagogicznych opiekunów roku, a także – przynajmniej na jednej Radzie w ciągu roku (zwłaszcza tej prze wakacjami) – opiekuna praktyk (w celu bieżącego zgłaszania i wyjaśniania problemów).

9. Analiza ocen i komentarzy zajęć dydaktycznych i nauczycieli akademickich.

Dokonano analizy ocen nauczycieli akademickich oraz prowadzonych zajęć dydaktycznych (z uwzględnieniem komentarzy -na podstawie danych przekazanych przez Biuro Jakości Kształcenia. W tabeli 3 przedstawiono ilościowo dane nt. komentarzy dotyczących zajęć dydaktycznych.

Tabela 3. Komentarze i oceny zajęć dydaktycznych oraz nauczycieli (ocena ilościowa).

	I Wydział Lekarski		II Wydział Lekarski	
Rok akademicki	2018/2019	2017/2018	2018/2019	2017-2018
Średnia ocena dla nauczyciela	4,42	4,43	4,41	4,36
Liczba dokonanych ocen	19702	22215	7265	7293
Liczba komentarzy	2601	3670	808	843
Liczba (%) nauczycieli z oceną < 3	21(2,6%)	19 (2,3%)	5 (2%)	4 (1,5%)
Liczba ocenionych nauczycieli	793	840	241	265

Zwraca uwagę wysoka ocena nauczycieli akademickich na wydziale (4,4), która nie zmieniła się w przeciągu dwóch lat. Odsetek nauczycieli uzyskujący ocenę poniżej 3 pozostaje na niskim poziomie (porównywalnym poziomem) – 1,5-2,6%.

Niepokojącym zjawiskiem jest zmniejszenie liczby dokonanych ocen i liczby komentarzy.

Analiza komentarzy dotyczących zajęć i proponowane działania naprawcze:

1. Nauczyciel 1 i nauczyciel 2 – komentarze dotyczyły aspektów merytorycznych, kierownik jednostki przeprowadził rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem;
2. Nauczyciel 3 – nie kontynuuje pracy na Wydziale;
3. Nauczyciel 4 – zbyt mała liczba komentarzy i ocen (dwie) uniemożliwia obiektywną ocenę;
4. Nauczyciel 5 – wskazana hospicja planowa;
5. Nauczyciel 6 – mało komentarzy i ocen uniemożliwia obiektywną ocenę;

6. Nauczyciel 7 – wskazana hospitacja (tryb planowy lub interwencyjny) – niecierpliwy stosunek do studentów, liczne komentarze;
7. Nauczyciel 8 – m.in. seksistowskie komentarze, liczne (70) – wskazana rozmowa z kierownikiem i interwencja dziekana (konsultacja dziekana),
8. Nauczyciel 9 – zarzuty merytoryczne, wskazana hospitacja;
9. Nauczyciel 10 - interwencja kierownika, w czerwcu 2020 planowane zakończenie współpracy z WUM;
10. Nauczyciel 11 – mało komentarzy, ale ocena się powtarza – wskazana hospitacja;
11. Nauczyciel 12 - spóźnianie się, wskazana interwencja kierownika;
12. Nauczyciel 13 - spóźnianie się, niewłaściwy stosunek do studentów.

Wnioski:

1. Ze względu na powtarzające się negatywne komentarze i oceny w jednej z klinik, pomimo odbytej w zeszłym roku hospitacji– wskazana konsultacja dziekana z udziałem kierownika jednostki (część komentarzy wskazuje na niewłaściwy stosunek do studentów i poruszanie na zajęciach tematów niemerytorycznych).
2. Wytypowano 4 nauczycieli do hospitacji: anatomia, dermatologia, genetyka, medycyna nuklearna. Hospitacja powinna odbyć się w roku akademickim 2019/2020.
3. Przeprowadzona analiza wskazuje na fakt, iż w wielu jednostkach niekorzystna ocena nauczyciela przez studentów jest zauważana przez kierownika, prowadzone są ankiety wewnętrzne, przeprowadzane jest postępowanie wyjaśniające i wdrażane działania naprawcze, obejmujące również zaprzestanie współpracy z danym nauczycielem.
4. Ankietę wewnętrzną, w której uczestniczą studenci w celu bieżącej oceny zajęć należy uznać za dobrą praktykę dydaktyczną, którą należy promować na Wydziale jako skuteczne narzędzie poprawy jakości kształcenia. Jest to cenne uzupełnienie ankiety uczelnianej i pozwala na szybszą reakcję i wdrożenie działań naprawczych.

10. Rekomendacje WZJK

1. Dalsze upracticznianie zajęć dydaktycznych.
2. Skuteczną kontrolę liczebności grup studenckich na zajęciach dydaktycznych.
3. Dalsze zwiększanie liczby hospitacji przeprowadzanych na Wydziale, z uwzględnieniem zajęć obowiązkowych, jak i fakultatywnych, z uwzględnieniem nauczycieli zatrudnionych na umowę o pracę, jak i na umowę dydaktyczną; promowanie idei hospitacji wewnętrznych i krzyżowych.
4. Podjęcie skutecznych działań mających na celu zwiększenie liczby hospitatorów oraz uwzględnianie przeprowadzonych hospitacji w pensum osoby hospitującej.
5. Opracowanie jednolitych zasad oceny zajęć fakultatywnych, umożliwiających weryfikację osiągania zakładanych efektów kształcenia jak i poznanie opinii studentów na temat zajęć fakultatywnych (np. obowiązkowa ankieta z oceną po zakończeniu zajęć).
6. Podjęcie skutecznych działań mających na celu zachęcenie społeczności akademickiej do uczestnictwa w badaniach ankietowych dotyczących jakości kształcenia (ankieta studencka, pracownicza, ankieta praktyk i pozostałe).
7. Dalszą aktualizację Banku Dobrych Praktyk Dydaktycznych wraz z jego umieszczeniem na stronie internetowej Wydziału.
8. Dalsze promowanie kultury jakości kształcenia na Wydziale poprzez stałe zamieszczanie informacji na ten temat na stronie internetowej Wydziału.
9. Uaktualnienie matrycy efektów kształcenia (w związku z połączeniem wydziałów).
10. Kontynuacja prac mających na celu ujednoczenie nauczania na kierunku lekarskim w związku z połączeniem wydziałów.

Przygotowanie raportu:

dr hab. n. med. Aneta Nitsch- Osuch,
prof. dr hab. n.med. Hanna Pituch,
prof. dr hab. n. med. Maciej Karolczak,
dr hab. n. med. Piotr Tyszko.

Warszawa, dnia 20 stycznia 2020 r.

